

Кондратенко К. С.
НТУ «ХП»

О. Я. ЩЕРБАКОВ – ПІОНЕР АВІАБУДУВАННЯ І РАКЕТНОЇ ТЕХНІКИ

У другій половині ХХ ст. для обороноздатності провідних держав світу надзвичайної ваги набули дослідження у сфері аерокосмічних технологій. В СРСР Харківський політехнічний інститут був одним з провідних центрів підготовки відповідних фахівців. Серед його вихованців-піонерів ракетобуду-

вання чільне місце належить випускникові авіаційного відділення механічного факультету Харківського технологічного інституту (зараз – НТУ «ХПІ») Олексію Яковичу Щербакову (1901–1978).

Саме О. Я. Щербаков у 1926 р. став організатором першого в УРСР студентського гуртка з дослідження реактивного руху. Протягом 1930-х рр. він, будучи заступником головного конструктора Харківського авіазаводу, зарекомендував себе як досвідчений інженер, здатний пропонувати і реалізувати сміливі новаторські технічні ідеї. На початку 1940-х рр. О. Я. Щербаков працює над створенням реактивних двигунів-прискорювачів для літаків-винищувачів. 28 лютого 1940 р. за участю вченого було успішно випробувано перший в СРСР ракетоплан.

У післявоєнні роки СРСР в умовах «холодної» війни розгорнув роботу за трьома найважливішими оборонними напрямками: створення атомної зброї, засобів її доставки і організація надпотужної системи протиповітряної оборони. В цей час О. Я. Щербаков разом з С. П. Корольовим працюють над створенням першої вітчизняної керованої балістичної ракети «Р-1». Саме завдяки досвіду і наполегливості О. Я. Щербакова було налагоджено її серійний випуск. З 1950 р. по 1957 р. «Р-1» перебувала на озброєнні Радянської Армії. Протягом 1955–1958 рр. О. Я. Щербаков розробляє зенітні керовані ракети для системи ППО, яка охороняла Москву, одночасно консультуючи робочу групу по створенню перших радянських міжконтинентальних крилатих ракет «Буря» і «Буран». Таким чином, О. Я. Щербаков зарекомендував себе, як видатний представник Харківської політехніки, що здійснив вагомий внесок у справу вітчизняного авіа – і ракетобудування.